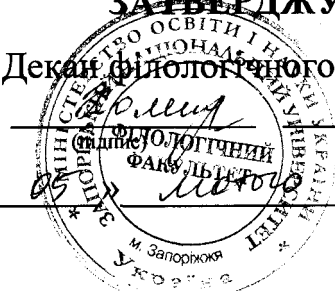

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан філологічного факультету
«05» лютого 2020 (ПІБ)

РОБОЧА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

НАВЧАЛЬНА ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНА

(назва практики)

ступінь вищої освіти:

Бакалавр

галузь знань:

03 гуманітарні науки

(код та найменування галузі знань)

спеціальність:

035 філологія

Освітня програма

035.033 Слов'янські мови та літератури
(переклад включно) – перша – польська

(код та найменування спеціальності)

Професійна кваліфікація

Слов'янський переклад (польський)

РОЗРОБЛЕНО
РОЗРОБНИК:

кафедрою слов'янської філології
к. філол. н., доцент Дука Л.І.

ОБГОВОРЕНО ТА РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАТВЕРДЖЕННЯ

кафедрою слов'янської філології

Протокол № 5 від «20» грудня 2019

Завідувач кафедри слов'янської філології

(підпис)

Павленко І.Я.
(ПІБ)

Схвалено науково-методичною радою факультету філологічного

Протокол № 7 від «05» лютого 2020

Голова НМР факультету філологічного

(підпис)

Ільченко І.І.
(ПІБ)

1. Вступ

Ступінь вищої освіти, спеціальність, освітня програма	Кількість кредитів	денна форма навчання	заочна форма навчання
Ступінь вищої освіти: бакалавр Спеціальність: 035 філологія Освітня програма: <u>035.033 Слов'янські мови та літератури (переклад включно) – перша – польська</u> Професійна кваліфікація <u>Слов'янський переклад (польський)</u>	3	Рік підготовки:	
		2	-
		Семестр:	
		4	-
		Вид контролю:	
		диф. залік	

2. Мета та завдання практики

Мета практики – отримання інформації та набуття практичних навичок, пов'язаних з формуванням у студентів базових і спеціальних складових соціокультурної компетенції.

Метою зумовлені **завдання** практики:

- набуття практичних навичок з підготовки та оформлення текстів різних функціональних стилів іноземною мовою;
- знайомство з історією, культурою, економікою регіонів країн, що вивчаються;
- формування знань, умінь і навичок аудіювання текстів;
- формування навичок збору, обробки та узагальнення інформації з різних джерел;
- вивчення етнографічної специфіки, основних культурних традицій (свята, обряди тощо);
- фіксування текстів, які набули символічного, еталонного, образно-метафоричного значення в культурі, закріплені в міфах, легендах, ритуалах, фольклорних та релігійних дискурсах, фразеологізмах і символах та пареміях тощо;
- вивчення культурної і національної специфіки порівнянь, метафор, символів та стереотипів, використаних росіянами, українцями, поляками (болгарами) для опису людини – її зовнішній вигляд і внутрішні якості.

3. Компетентності

А. Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Б. Загальні компетентності:

- 1) Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- 2) Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і

технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

- 3) Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- 4) Здатність бути критичним і самокритичним.
- 5) Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.
- 6) Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- 7) Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- 8) Здатність працювати в команді та автономно.
- 9) Здатність спілкуватися іноземними мовами.
- 10) Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- 11) Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- 12) Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- 13) Здатність проведення досліджень та виконання різних типів перекладу на належному рівні.

В. Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

- 1) Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.
- 2) Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.
- 3) Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов, що вивчаються.
- 4) Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію.
- 5) Здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку літератури, що вивчається, від давнини до ХХІ століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури.
- 6) Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.
- 7) Здатність до інтерпретації та перекладу текстів різних жанрів з мов та на мови, які вивчаються, до аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів;
- 8) Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.
- 9) Усвідомлення засад і технологій створення та перекладу текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами.
- 10) Здатність здійснювати спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.
- 11) Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.
- 12) Здатність до організації ділової комунікації.

4. Зміст практики

У процесі проходження практики закріплюються та поглиблюються теоретичні знання з лінгвокультурології та лінгвокраїнознавства, отримані у процесі вивчення всіх дисциплін фахової філологічної підготовки.

Етапи проходження практики:

1. Ознайомлення з методикою збирання та систематизації лінгвокультурологічного матеріалу.
2. Ознайомлення з місцем проведення практики, налагодження міжкультурної комунікації.
3. Знайомство з кращими виконавцями казок, пісень, частівок, і ін. жанрів.
4. Проведення польових записів.
5. Аналіз зібраного матеріалу за заданими схемами.

6. Оформлення щоденника записів.

Місце проведення практики – КУ «Обласний методичний центр культури і мистецтв» Запорізької обласної ради; Запорізьке міське товариство польської культури імені А.Міцкевича, Товариство польської культури ім. Св. Іоанна Павла II.

Практика проводиться відповідно до навчального плану підготовки студентів-перекладачів освітньої програми «Слов'янський переклад (польський)» після проведення літньої сесії впродовж 2 тижнів.

Зміст навчальної лінгвокультурологічної практики полягає у збиранні та описі лінгвокультурологічного матеріалу. Підготовка до лінгвокультурологічної практики проводиться під керівництвом викладача, керівника експедиції і розпочинається після проведення літньої сесії впродовж 2 тижнів із призначенням керівників практики.

Керівник лінгвокультурологічної навчальної практики на розгляд кафедри вносить пропозиції щодо програми, завдання, бази практики, фінансового та матеріального забезпечення практики.

Бакалавр філології [освітня програма «Слов'янський переклад (польський)»] повинен володіти фахом, постійно поповнювати свої знання, розширювати кругозір, застосовувати свої знання на практиці, вільно володіти українською, польською та російською мовами.

У процесі проходження практики практикант повинен знати принципи лінгвокультурологічного аналізу мовних сутностей, принципи побудови моделі контрактивного аналізу та системного опису паритетних лінгвокультурологічних полів на прикладі двох мов та культур [російська / українська; українська / польська].

Під час практики студент повинен самостійно отримувати інформацію історико-культурного, лінгвокраїнознавчого та лінгвокультурологічного характеру; спілкуватися з носіями іншої спорідненої культури; фіксувати мовний та культурологічний матеріал згідно з науковими вимогами до запису; користуватися аудіовізуальними засобами запису; вести щоденник польових записів; самостійно систематизувати зібраний матеріал та укладати словники культурних розходжень та їх номінацій; здійснювати переклад зібраних матеріалів з української мови мовами, які вивчаються.

На практичних заняттях керівник практики знайомить студентів зі структурою, змістом та основними положеннями, що додаються до програми практики. Керівник практики особливу увагу студентів звертає на порівняння маловідомої матеріальної та духовної культури українського і польського народу і, зокрема, на їх історію та побут. Організаційні заходи, навчально-методичне і технічне забезпечення проведення практики обговорюються й надаються студентам на настановній конференції, яка проходить напередодні практики, а її результати – на підсумковій конференції, дати яких визначаються рішенням кафедри.

5. Індивідуальні завдання

Завдання щодо лінгвокультурологічної практики визначається керівниками практики з боку кафедри (і/або підприємства) спільно зі студентом. Завдання визначається на початку практики й записується в щоденник. По ходу практики студент повинен заповнювати щоденник, записуючи в нього вид проведеної їм роботи й строки її виконання, необхідну для виконання роботи інформацію (наприклад, літературу, склад вихідних даних і т.д.), зміст проведених заходів і т.п. Наприкінці лінгвокультурологічної практики студент повинен надати результати проходження практики у вигляді звіту й здати його керівникові або на кафедру разом із щоденником у встановлений строк. Індивідуальне завдання надається студентам згідно з робочою програмою навчальної дисципліни «Лінгвокультурологія». Виконання індивідуального завдання активізує діяльність студента, розширює їх світогляд, підвищує ініціативу і робить проходження лінгвокультурологічної практики конкретним і цілеспрямованим. Зміст індивідуальних завдань уточнюється та конкретизується під час проходження практики керівником від кафедри і бази практики. Матеріали, що отримані

студентом під час виконання індивідуального завдання в подальшому використовуються для підготовки доповіді, статті або для інших цілей по узгодженню з кафедрою та базою практики.

6. Заняття і екскурсії під час практики

Планування і проведення занять і екскурсій під час лінгвокультурологічної практики здійснюється спільно з керівниками практики від кафедри та бази практики. Заняття під час практики проводяться у вигляді лекцій та консультацій, які сприяють поглибленню теоретичного навчання з використанням матеріальних можливостей і готової продукції бази лінгвокультурологічної практики.

Екскурсії під час лінгвокультурологічної практики проводяться з метою надбання студентами найбільш повної уяви про базу практики, її структуру, взаємодію її окремих підрозділів, діючу систему управління. Для поширення світогляду і ерудиції студентів екскурсії доцільно проводити не тільки на базі, де вони проходять лінгвокультурологічну практику, але й за кордоном (у Польщі – Вроцлавський університет польськ. Uniwersytet Wrocławski), де студенти відвідують лекції з польської мови, а після занять – музеї, театри, ряд культурних заходів тощо. Кількість годин, що відводиться екскурсії для студента, не повинна перевищувати шести годин на тиждень.

7. Методичні рекомендації

Збираючи лінгвокультурологічні матеріали, записувач повинен виявити максимум тактовності та обережності під час роботи з інформаторами. Налагоджуючи подальші зв'язки, форми яких можуть бути різними, згодом у доступній бесіді необхідно пояснити інформаторам значення лінгвокультурологічних досліджень, роль цих дослідженнях тощо. Перед початком опитування, якщо буде вестися аудіозапис мовлення, необхідно повідомити про це інформанта й отримати від нього згоду на такий запис. Якщо ж згоди немає, то бажано слухаючи респондента, занотувуйте його мовлення на папері. Запитання до інформаторів треба ставити чітко, за відсутності відповідей на питання слід перепитувати інформаторів про причини відсутності реалії.

До окремих лексем можна подавати малюнки, фотографії, схематичні малюнки. Слід пам'ятати, що відповідальність записувача матеріалів надзвичайно велика. При найменшому сумніві щодо запису іншого матеріалу його треба перевірити через опитування інших інформаторів.

Після зібрання у інформантів лінгвокультурологічних матеріалів (фразеологізмів, метафор, символів тощо) необхідно **виконати такі завдання**:

Перше завдання – порівняльний аналіз соматичних фразеологізмів. Для порівняння необхідно зібрати російські, українські і польські фраземи.

У вступі описати, як розглядають вчені фразеологізми в контексті тієї чи іншої культури, описати фразеологізми з точки зору їх семантичної неподільності Далі, способи перекладу фразеологізмів: метод фразеологічного еквівалента (фразеологізми мають однакову форму і зміст в обох мовах), часткового фразеологічного еквівалента (зміст тотожний, форма злегка відрізняється), метод фразеологічного аналога (міжмовні фразеологічні відповідності, повністю однакові за лексичним значенням, але різні за лексичним наповненням і граматичною структурою), дослівний переклад (калькування, повне запозичення); описовий переклад фразеологізмів (відтворення тільки логіко-понятійного змісту).

Зіставляючи фраземи досліджуваних мов, необхідно враховувати семантику, образність і стилістичне забарвлення. Фразеологізми необхідно розділити на дві групи: повні еквіваленти і часткові еквіваленти. Поруч з українським фразеологізмом необхідно представити дослівний переклад російською та польською мовами.

Далі розподілити фразеологізми на повні еквіваленти, де відокремити фразеологічні зрощення, фразеологічні єдності, фразеологічні словосполучення, фразеологічні вирази і описати їх.

Виконуючи *друге завдання* необхідно зібрати по п'ять російських, українських і польських фразеологізмів, в яких була б відображена національна специфіка, і проаналізувати кожен.

Для виконання *третього завдання* необхідно звернення до поетичних текстів, з яких вибрати десять метафор, що описують світ, природу, почуття людини і її емоційний стан. Потім перекласти їх українською і польською мовами і порівняти, як змінюється їх переносне значення.

Виконуючи *четверте завдання* необхідно навести приклади російських, українських і польських символів-чисел і колоративів-символів, та відокремити національні і універсальні.

Після виконання всіх завдань зробити висновок по роботі загалом.

8. Форми та методи контролю

Після закінчення терміну проходження навчальної практики студенти звітують про виконання програми. Звіт оформлюється відповідно до вимог, встановлених кафедрою, подається на рецензування методисту (керівнику) практики.

Звіт студента про результати проходження практики надається методисту (*керівнику*) не пізніше, ніж через тиждень після її закінчення.

Формою звіту про проведення навчальної практики є щоденник з записами та аналізом зібраного матеріалу за заданими схемами.

Оцінка за практику виставляється за результатами виконання завдань практики та якості записів й аналізу після проведення заліку.

Результати проходження студентами практики обговорюються на підсумкових конференціях студентів і на раді факультету.

Оцінювання знань студентів філологічного факультету за результатами проходження навчальної лінгвокультурологічної практики відбувається на підставі комплексу критеріїв.

Критерії підсумкової оцінки діяльності студентів у процесі практики (оцінку виставляє керівник практики):

1. Вміння спілкуватися з людьми та отримувати необхідну інформацію (тексти, які відображають культурну та національну специфіку інформанта).

2. Володіння теоретичним знанням, необхідним для виявлення та фіксації творів, що є специфічними для носіїв певної мови, певної культури; диференціації об'єктів етнокультури, укладання словника семантичних розходжень.

3. Орфографічно та пунктуаційно правильне оформлення записів, наявність усієї необхідної супровідної інформації.

4. Вміння систематизувати та класифікувати зібраний матеріал.

5. Наявність історичної довідки та інформації про носіїв етнокультури. Вміння робити аргументовані висновки.

7. Своєчасне проходження практики та складання звіту.

8. Відповіді на питання заліку.

9. Вимоги до звіту

Звіт комплектується у вигляді пакету документів, який обов'язково містить характеристику з місця проходження практики з аналізом роботи студента методистом (із підтвердженням установи, де відбувалася практика).

Звіт з практики повинен містити таку інформацію:

- опис мети і завдань;

- оригінали та переклад текстів, виконані завдання;
- опис отриманих результатів;
- висновки, оцінку студентом своєї діяльності, набутого практичного досвіду, пропозиції щодо вдосконалення змісту й організації практики;
- щоденник практики

10. Підбиття підсумків практики

Підсумки підбиваються на заключній конференції у формі презентації звітів.

Оцінювання знань студентів філологічного факультету за результатами проходження навчальної практики відбувається на підставі комплексу критеріїв.

Критерії підсумкової оцінки діяльності студентів у процесі практики (оцінку виставляє керівник практики):

1. Вміння спілкуватися з людьми та отримувати необхідну інформацію (тексти, які відображають культурну та національну специфіку інформанта).
2. Володіння теоретичним знанням, необхідним для виявлення та фіксації творів, які є специфічними для носіїв певної мови, певної культури та які дають змогу відкрити об'єктивно існуючі в психіці носія мови зв'язки слів і реалій національного характеру; диференціації об'єктів етнокультури, укладання словника семантичних розходжень.
3. Орфографічно та пунктуаційно правильне оформлення записів, наявність усієї необхідної супровідної інформації.
4. Вміння систематизувати та класифікувати зібраний матеріал.
5. Наявність історичної довідки та інформації про носіїв етнокультури. Вміння робити аргументовані висновки.
7. Своєчасне проходження практики та складання звіту.
8. Відповіді на питання заліку.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ЗА ШКАЛОЮ <i>ECTS</i>	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

Виходячи з розглянутих критеріїв, виставляються такі оцінки:

«Відмінно» А (90 – 100 балів) виставляється тоді, коли студент відповідально ставиться до практики, продемонстрував відмінне засвоєння теоретичного матеріалу, виявив розвинені навички міжкультурного спілкування з людьми та вміння отримувати необхідну інформацію; зробив на належному науковому рівні необхідну кількість записів та правильно їх паспортизував, чітко й логічно відтворив результати практики у відповідній документації, зробив висновки, що повністю відповідають зібраному матеріалу, дав чіткі відповіді на питання заліку, зробив повідомлення на звітній конференції.

«Добре» В/С (75 – 89 балів) передбачає також високий рівень володіння вміннями й навичками у проведенні опитування, заповненні документації, відповіді на запитання заліку. При цьому студент сумлінно ставився до проходження практики, але в її процесі виникали певні труднощі у міжкультурному спілкуванні, налагодженні контакту з інформаторами, неточність у визначенні жанрів або у відповідях на питання заліку.

«Задовільно» D/E (60 – 74 бали) передбачає наявність лише основних умінь у проведенні опитування та записів лінгвокультурологічного матеріалу, неповна паспортизація текстів. Студент дає недостатньо правильні формулювання, порушує послідовність викладу матеріалу під час відповіді на питання заліку. Практикант недостатньо відповідально ставиться до оформлення звітної документації.

«Незадовільно» FX (35 – 59 балів) отримує студент, який не володіє знаннями, вміннями й навичками, необхідними для проведення лінгвокультурологічної роботи, не виконує завдання, безвідповідально ставиться до проходження практики та оформлення звітної документації, не з'являється на залікову співбесіду або не може відповісти на питання заліку.

Незадовільно» F (0 – 34 бали) отримує студент, який без поважних причин не пройшов обов'язкову навчальну практику.

11. Література

1. Аврамова В. Лингвокультурология. Шумен: Университетское издательство «Епископ Константин Преславски», 2007. 278 с.
2. Алефиренко Н.Ф. Лингвокультурология: ценностно-смысловое пространство языка. Москва : Флинта: Наука, 2010. 288 с.
3. Булыгина Т.В., Шмелев А.Д. Языковая концептуализация мира (на материале русской грамматики). Москва : Школа «Языки русской культуры», 1997.
4. Верещагин Е.М. Костомаров В.Г. Язык и культура: Лингвострановедение в преподавании русского языка как иностранного. Москва : Русский язык, 1990. 246с.
5. Воробьев В.В. Лингвокультурология: Теория и методы. Москва : изд-во: РУДН, 2008. 302 с.
6. Герд А.С. Введение в этнолингвистику: учебное пособие. Санкт-Петербург : Изд-во СПбГУ, 1995.
7. Кононенко В.І. Українська лінгвокультурологія: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Вища школа, 2008. 328 с.
8. Красных В.В. Этнопсихолінгвістика і лінгвокультурологія. Москва : Издательский центр «Академия», 2002. 411 с.
9. Маслова В.А. Лингвокультурология: учебное пособие для студентов высших учебных заведений. Москва : Издательский центр «Академия», 2001. 208 с.
10. Толстой Н.И. Язык и народная культура Очерки по славянской мифологии и этнолингвистике. Москва : Индрик, 1995. 512 с.
11. Тхорик В.И. Лингвокультурология и межкультурная коммуникация. учебное пособие. Москва : ГИС, 2006. 260 с.
12. Хроленко А.Т. Основы лингвокультурологии: учебное пособие. Москва : ФЛИНТА: Наука, 2008. 184 с.
13. Шаклеин В.М. Лингвокультурологическая ситуация и исследование текста. Москва : Изд-во РУДН, 1997. 357 с.

Додаток А
Зразок титульного листа

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Запорізький національний університет університет

Факультет Філологічний

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Ступінь бакалавр

Спеціальність 035 «Філологія»

освітньої програми 035.033 «Слов'янські мови та літератури (переклад включно)»

професійної кваліфікації Слов'янський переклад (польський)

Курс II Група _____

ЗВІТ
про проходження лінгвокультурологічної практики

Здобувача вищої освіти _____ курсу

групи _____

професійної кваліфікації Слов'янський переклад (польський)

(прізвище, ім'я, по-батькові)

Термін виробничої практики з «___» _____ до «___» _____ 20__ року

База виробничої практики _____

Керівник лінгвокультурологічної практики від вузу

(підпис, посада, прізвище, ім'я, по-батькові)

Керівник лінгвокультурологічної практики від підприємства

(підпис, посада, прізвище, ім'я, по-батькові)

Дата складання заліку «___» _____ 20__ року

За національною шкалою _____

За 100-бальною шкалою _____ шкала ЄКТС _____

Голова комісії:

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Члени комісії:

(підпис)

(прізвище, ініціали)

(підпис)

(прізвище, ініціали)

Запоріжжя
20__

Додаток Б
Зразок щоденника

ДАТА	ЕТАПИ РОБОТИ	ФОРМА КОНТРОЛЮ